

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและปัญหาที่ทำการวิจัย

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา ตั้งอยู่ที่ตำบลกุดตาเพชร อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี มีเนื้อที่กว้างขวางถึง 96,879 ไร่ ได้รับการขนานนามว่าเป็นผืนป่าธรรมชาติที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ทางระบบนิเวศมากที่สุดของจังหวัดลพบุรี โดยรัฐบาลได้ประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเมื่อวันที่ 26 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2529 สังกัดของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพรรณพืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความน่าสนใจของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา ได้แก่สภาพธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก เนื่องจากมีความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์ป่าและพันธุ์พืชนานาชนิดอยู่ในระดับสูง และยังมีทัศนียภาพทางธรรมชาติที่งดงาม รวมทั้งเป็นต้นน้ำของลำสนธิซึ่งไหลลงสู่แม่น้ำป่าสัก นับเป็นมรดกทางธรรมชาติที่ประเมินค่าไม่ได้ ไม่เพียงแต่สำหรับชุมชนในพื้นที่หรือชาวจังหวัดลพบุรีเท่านั้น แต่เป็นทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญของประเทศชาติ และด้วยความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาตินี้เอง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาจึงเปรียบได้กับห้องเรียนธรรมชาติห้องใหญ่ อันเป็นจุดขายสำคัญที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวที่ชอบรูปแบบการท่องเที่ยวแนวผจญภัย เดินป่า ปีนเขา เข้าถ้ำ ลุยน้ำตก เพื่อมุ่งชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณและสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น โดยหลักการสำคัญที่สุดต้องเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว คือไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา, 2552)

ปัจจุบันเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา ได้เปิดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยาเริ่มต้นเมื่อราวปีพุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา โดยมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี ข้อมูลจากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวพบว่าในแต่ละปีนั้นมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยจำนวนใกล้เคียงกันราว 30,000 คน ต่อปี ส่วนใหญ่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงฤดูหนาว คือช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ และการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสะดวกสบาย มีระยะทางห่างจากอำเภอเมืองจังหวัดลพบุรี 170 กิโลเมตร และจากกรุงเทพมหานคร 260 กิโลเมตร แต่ชื่อเสียงและความนิยมของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาในฐานะแหล่งท่องเที่ยวยังไม่แพร่หลายในวงกว้างมากนัก โดยสาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อ

ส่งเสริมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง เนื่องจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
 ช้างป่าซึ่งมีหน้าที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง ยังขาดนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริม
 การท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าช้างป่าที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพราะนโยบายของ
 หน่วยงานเน้นไปที่งานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นหลัก งานด้านอื่นๆ รวมทั้งด้านการ
 ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจึงได้รับความสำคัญรองลงมา โดยมีได้ถูกจัดลำดับความสำคัญให้เป็น
 ประเด็นที่มีความเร่งด่วนในการพัฒนา และส่งผลต่อการจัดสรรด้านงบประมาณที่จำกัดด้วย
 ดังนั้น ผลการขาดการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ช่องทางการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว
 ด้อยประสิทธิภาพไปด้วย เนื่องจากมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์เพียงไม่กี่ประเภท ซึ่ง
 สื่อเหล่านี้หน่วยงานเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าช้างป่าได้ผลิตเอง แต่เป็นรูปแบบการสนับสนุนจาก
 หน่วยงานภายนอก ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 7 และจังหวัด
 ลพบุรี เป็นต้น การประชาสัมพันธ์ปราศจากกระบวนการวางแผนประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ
 การใช้สื่อขาดความสอดคล้องและความต่อเนื่องกัน มีรูปแบบไม่ดึงดูดใจ เนื้อหาข้อมูลบางเรื่องไม่
 ถูกต้องและขาดความเป็นปัจจุบัน รวมทั้งขาดการสื่อสารที่ช่วยสร้างความเข้าใจและจิตสำนึกที่ดีต่อ
 การท่องเที่ยวให้มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการการ
 ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน (วสันต์ กล่อมจินดา, 2552, กุณาพันธ์ 4)

ด้วยเหตุนี้คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจและนำหลักการการประชาสัมพันธ์เข้ามาใช้เป็น
 แนวทางในการพัฒนารูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในเขตรักษาพันธุ์
 สัตว์ป่าช้างป่า เพื่อสร้างช่องทางการสื่อสารเพื่อจูงใจนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ กระตุ้น
 ให้เกิดความต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าช้างป่าเพิ่มมากขึ้น ดังคำกล่าว
 ที่ว่า ข้อมูลข่าวสาร เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน และประกอบการ
 ตัดสินใจของมนุษย์ รวมทั้งใช้ในการสนทนาชีวิตประจำวันให้มีความก้าวหน้ายุคของสังคม
 ข่าวสาร (วุฒิชัย จานง, 2523; และศรีัญญา สาระสุทธิ, 2545) และเมื่อใดก็ตามที่สามารถ
 เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์
 ป่าช้างป่าให้พัฒนามากยิ่งขึ้น จะช่วยกระตุ้นให้กิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ดำเนินไปอย่างมี
 ชีวิตชีวา ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างยั่งยืน และเป็นการส่งเสริมให้
 ชุมชนมีอาชีพซึ่งเท่ากับเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

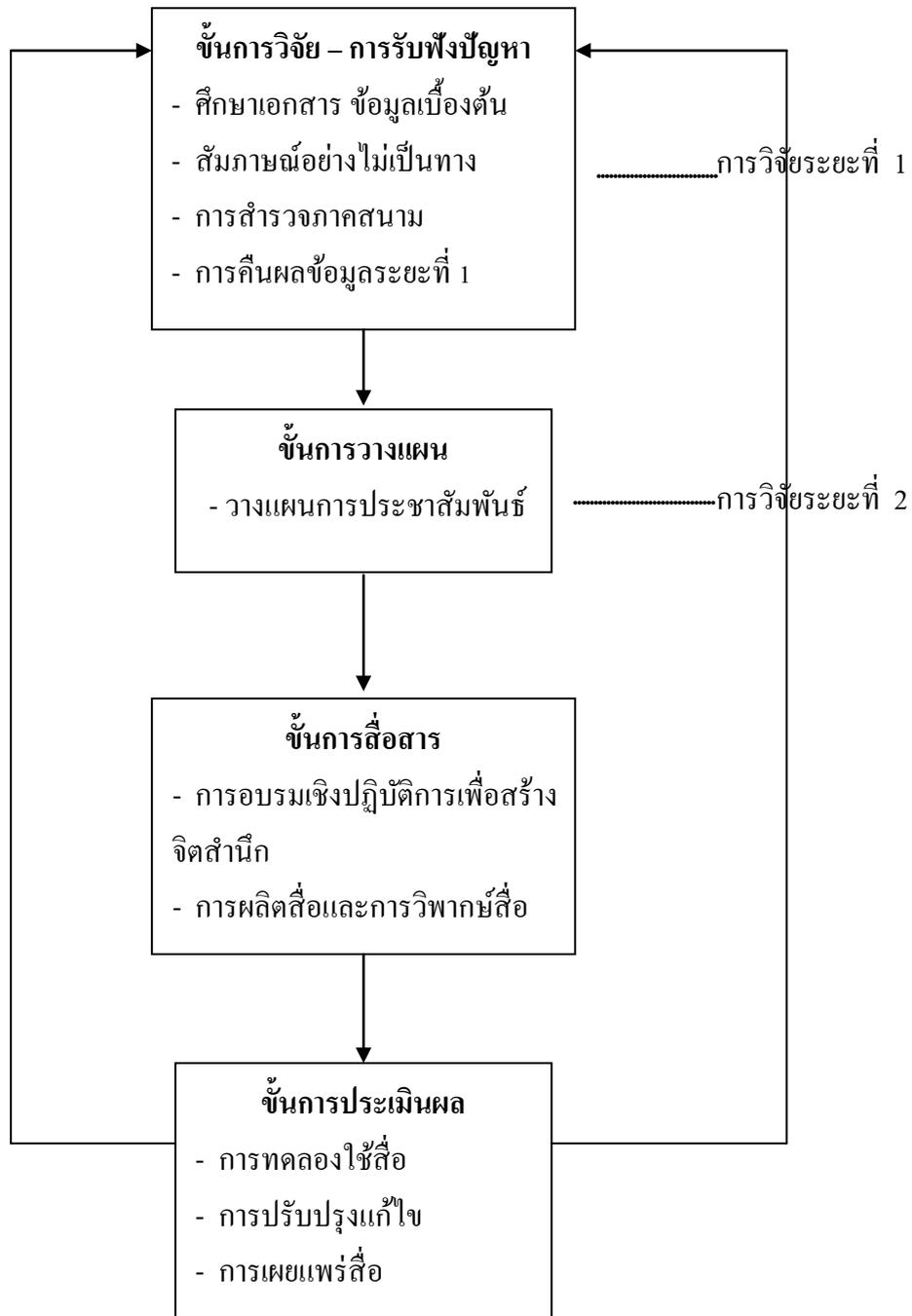
1. เพื่อศึกษาความพร้อมและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของป่าซับลังกา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการใช้สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในป่าซับลังกา
3. เพื่อจัดทำแผนประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในป่าซับลังกา
4. เพื่อพัฒนารูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในป่าซับลังกา

ขอบเขตของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการนำหลักการประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการประชาสัมพันธ์และการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์มาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมการวางแผนและการเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์ 3 ประเภท ได้แก่ คู่มือนักท่องเที่ยว แผ่นพับ และเว็บไซต์ โดยสื่อประชาสัมพันธ์ที่จะพัฒนาขึ้นมาจะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในพื้นที่ป่าซับลังกา

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดทฤษฎีด้านกระบวนการวางแผนเพื่อการประชาสัมพันธ์มาใช้เป็นกรอบใหญ่ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยได้แบ่งระยะการดำเนินการศึกษาเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การวิจัยเพื่อรวบรวมข้อมูล และระยะที่ 2 การนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 มาใช้เพื่อการพัฒนางาน ดังแสดงไว้ในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

สถานที่ทำการทดลองและเก็บข้อมูล

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา ตำบลกุดตาเพชร อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มีแผนประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และสร้างจิตสำนึกต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา
2. มีสื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา ได้แก่ คู่มือนักท่องเที่ยว แผ่นพับ และเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต
3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมให้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน